

EU-SILC a jeho metodologická úskalí: mezinárodní srovnatelnost a příjmové proměnné*

Martina Mysíková**
Sociologický ústav AV ČR,
Institut ekonomických studií, FSV UK

EU-SILC and its Methodological Pitfalls: International Comparability and Income Variables

Abstract: *The European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) set of surveys are an important source of comparative statistical data. EU-SILC provides data on income, living conditions, poverty and social exclusion, material deprivation: topics of growing interest to scholars in Europe and elsewhere. EU-SILC surveys are fielded in 29 European countries and coordinated by Eurostat. Although the survey is harmonised, the individual level microdata consists of many dissimilarities across participating countries because of different national conditions, methods of data collection and/or data processing. The aim of this article is to discuss the opportunities and limitations of EU-SILC datasets. In addition to discussing the development, methodology and basic pitfalls of EU-SILC, this article focuses on (a) income variables, (b) differences in income among countries and (c) impact of income differentials on data comparability. The main problems of income data may be summarised as follows. 1) Some countries use registers to report income variables while others obtain this information from interviews, and this difference lowers their comparability. 2) The incidence of negative or zero values makes the construction of poverty and inequality measures difficult. 3) There are national differences in the net-to-gross income conversion procedure. This study shows using a four country analysis that the net-to-gross conversion procedure overestimates gross wages in two countries and underestimates it in two others. Notwithstanding these methodological issues, EU-SILC is an important resource for the comparative study of income.*

Key words: *comparability, EU-SILC, income.*

Data a výzkum - SDA Info 2011, Vol. 5, No. 2: 147-170.

(c) Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., Praha 2011.

---

* Tato studie byla podpořena grantem GAČR č. P404/11/1521 „Životní podmínky a spokojenost domácností v zemích SVE: propojení objektivních a subjektivních indikátorů“. Projekt využívá data EU-SILC na základě smlouvy č. EUSILC/2007/16 uzavřené 3. 8. 2007 mezi Evropskou komisí, Eurostatem a Sociologickým ústavem AV ČR.

** Veškerou korespondenci pošlete na adresu: PhDr. Martina Mysíková, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., Jilská 1, 110 00 Praha 1, e-mail: martina.mysikova@soc.cas.cz.

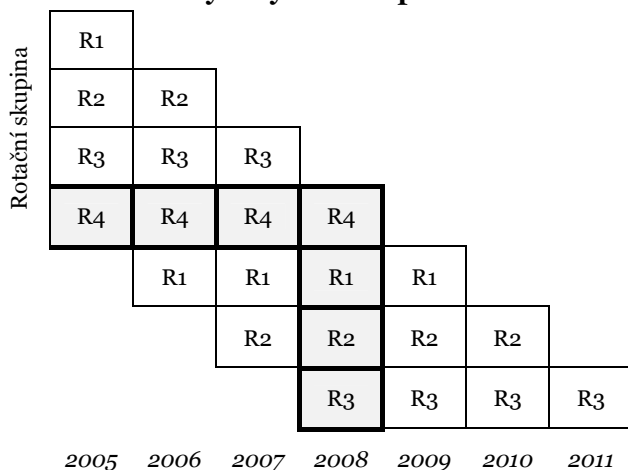
EU-SILC (European Union – Statistics on Income and Living Conditions) je šetření, jehož cílem je získat aktuální průřezová i panelová mikrodata o příjmech a sociálních podmínkách osob a domácností. Toto šetření se v souvislosti se strategií Evropa 2020 dostává do popředí evropského zájmu, neboť svým rozsahem a komplexností pokrývá oblast příjmových nerovností, chudoby, materiální deprivace a další. EU-SILC je povinné pro všechny členské země EU a v českém prostředí je šetření nazváno Životní podmínky.

Ačkoli je šetření EU-SILC harmonizováno Eurostatem, národní statistické instituce mají určitou volnost v organizaci šetření, způsobu výběru šetřeného vzorku či postupu naplnění některých, zejména příjmových proměnných. Mezinárodní soubor dat tak obsahuje mnoho odlišností, které mají vliv na srovnatelnost dat. Komparabilita dat není jedinou dimenzí jejich kvality, avšak v širokém evropském kontextu se stává stále důležitější. Srovnatelnost dat je složitý problém, který začíná definicí konceptu a struktury šetření, volbou jednotky šetření, výběrem šetřeného vzorku, definicí proměnných, tvorbou národních dotazníků a způsobem samotného sběru dat a pokračuje zpracováním dat, imputací chybějících údajů, zohledněním míry vyšetřenosti a dalšími statistickými operacemi, metodikou tvorby vah a končí vyvozováním závěrů o celé populaci, kterou mají šetřené jednotky reprezentovat.

Hodnocení a zkoumání kvality a srovnatelnosti dat mezinárodních šetření má dlouhou historii, v souvislosti s šetřením EU-SILC začíná již s šetřením European Community Household Panel (ECHP), které v evropském prostředí předcházelo šetření EU-SILC a z jehož zkušeností organizace šetření EU-SILC čerpá. Aspekty kvality a srovnatelnosti dat se zabývalo mnoho studií, mezi mnohými např. Duncan a kol. [1989] o panelových šetřeních obecně i detailně, Lynn [2009] o metodologii longitudinálních šetření, Verma [2007] o kvalitě a srovnatelnosti EU-SILC v návaznosti na ECHP, Jäntti [2007] o srovnatelnosti příjmových proměnných v EU-SILC s jinými zdroji a rozsáhlé studie Eurostatu [European Commission, 2010a, 2010c] o různých problémech šetření EU-SILC, hodnocení a doporučeních vedoucích k větší srovnatelnosti dat EU-SILC.

Ačkoli existuje velká řada studií o kvalitě a srovnatelnosti dat EU-SILC od obecné roviny až po technické manuály a analýzy detailních problémů, jejichž řešení náleží spíše Eurostatu a národním statistickým institucím, domníváme se, že uživatelům dat chybí stručný dokument, který by s důrazem na použití českých dat shrnoval důležité aspekty šetření a upozorňoval na nejvýznamnější problémy dat. Cílem právě této studie je seznámit čtenáře s šetřením EU-SILC, přiblížit možnosti a omezení využití mikrodat, se zaměřením na příjmové proměnné. Diskutovány jsou problémy, se kterými se uživatelé během práce s daty setkají a které mají vliv na výsledky a srovnatelnost dat jak mezi zeměmi, tak v čase, přičemž popisné části jsou průběžně doplňovány analytickými poznatky. Studie také v relevantních pasážích upozorňuje uživatele českých dat na rozdíly mezi mikrodaty získanými z Eurostatu a národním souborem z ČSÚ, neboť je vhodné znát jejich obsahové odlišnosti ještě před výběrem datového souboru. Studie by tak mohla usnadnit uživatelům volbu dat, orientaci v proměnných a v dokumentaci a práci s daty EU-SILC obecně.

Obrázek 1. Čtyřletý rotační panel

Další kapitola uvádí přehled vývoje šetření EU-SILC, zapojení evropských zemí a obecné metodologické informace a rozdílnosti. Kapitola 3 se soustředí na strukturu poskytovaných mezinárodních datových souborů, popisuje základní a odvozené proměnné, obsah každoročních ad hoc modulů, problémy při využívání dat a metodické změny, ke kterým u některých proměnných došlo. Kapitola 4 se detailně zabývá příjmovými proměnnými, jejich konstrukcí, nedostatky a rozdílnosti mezi zeměmi, stejně jako odlišnostmi mezi národním souborem dat Životní podmínky a evropským souborem EU-SILC. Závěr studie polemizuje nad nedostatky dat a možnostmi zlepšení kvality a srovnatelnosti dat.

1. Vývoj a metodologie EU-SILC

Šetření EU-SILC nahradilo a využilo zkušeností evropského šetření ECHP, kterého se účastnily členské země tehdejší EU a které probíhalo v letech 1994 až 2001.¹ Šetření EU-SILC bylo zahájeno už v roce 2003 v šesti členských zemích EU (BE, DK, GR, IE, LU a AT²) a v Norsku. V roce 2004 se konalo již ve 13 členských zemích EU (výjimkou mezi EU-15 bylo DE, UK a NL, z nových členských zemí se účastnilo pouze EE), navíc se zapojil Island [European Commission, 2010b]. Všech 25 zemí tehdejší EU se účastní šetření teprve od roku 2005, v roce 2007 se připojily země posledního rozšíření EU – Rumunsko a Bulharsko. V následujících letech se očekává zapojení Turecka a Švýcarska.

Součástí dat je průřezová i longitudinální složka. Ačkoli je zemím poskytnuta určitá flexibilita ve způsobu naplnění obou složek šetření, Eurostat navrhl

1 Rakousko se zapojilo roku 1995, Finsko 1996. Švédsko se ECHP neúčastnilo, od roku 1997 ale poskytovalo některá průřezová data pocházející z národního šetření životních podmínek [Nolan, Marx a Salverda 2011].

2 Zkratky zemí jsou vysvětleny v tabulce 3.

jednotnou strukturu vzorku, tzv. čtyřletý rotační panel, tak, aby byla zajištěna reprezentativnost obou složek šetření. Každý rok je přibližně čtvrtina vzorku vypuštěna a odpovídající část nově vybrána. Každoroční vzorek se tak skládá ze čtyř rotačních skupin, kde jedna z nich je šetřena poprvé a další jsou šetřeny opakovaně (podruhé, potřetí a počtvrté). V zemích, které šetření zahájily v roce 2003, byl tento model plně funkční v roce 2006. V ČR byl rotační panel plně naplněn v roce 2008, jak ilustruje obrázek 1. V tomto roce průřezová složka poprvé obsahovala čtyři odlišné rotační skupiny, z nichž každá je v šetření zahrnuta jiný počet let, a longitudinální složka poprvé nabídla rotační skupinu, která byla šetřena čtyři po sobě následující roky.

Většina zemí používá čtyřletý rotační panel navržený Eurostatem [European Commission 2007]. Některé země aplikují modifikovaný model, a to zejména proto, že pro účely EU-SILCu využily jiné, již existující národní šetření (např. NO, SE, FI, LU či FR s delším rotačním panelem). V prvních letech šetření se od doporučeného modelu mírně odchýlily další země, aby byly schopné naplnit požadovanou velikost vzorku (např. ČR a EE nevypouštěly jeden podsoubor, dokud nebylo ve čtvrtém roce šetření dosaženo plně funkčního rotačního panelu).

Velikost průřezového vzorku v jednotlivých zemích byla stanovena tak, aby na úrovni EU bylo dosaženo efektivního vzorku o velikosti 131 000 domácností [European Commission, 2010b].³ Pro ČR byl pro průřezovou složku stanoven minimální vzorek o 4 750 domácnostech (3 500 pro panelovou) a 10 000 jednotlivců starších 16 let (7 500 pro panelovou).⁴

Základní jednotkou výběru mohou být jak jednotlivci, tak domácnosti či adresy. Ve většině zemí je předmětem náhodného výběru byt a zahrnuty jsou všechny domácnosti a osoby, které v něm obvykle žijí.⁵ V ČR je aplikován dvoustupňový stratifikovaný náhodný výběr tak, aby celkový počet vybraných bytů byl úměrný velikosti jednotlivých krajů. V prvním stupni jsou na základě Registru sčítacích obvodů náhodně vybírány sčítací obvody, ve kterých je pak ve druhém stupni vybráno deset bytů [ČSÚ, 2010].

Většina zemí zjišťuje všechny údaje přímo z rozhovorů s respondenty. Údaje o složení domácnosti a další informace na úrovni domácnosti poskytuje jeden její člen. Na příjmové a základní, stejně jako další specifické proměnné o osobách jsou dotazováni všichni členové domácnosti jednotlivě (případně je přípustné „proxy“ vyplnění, tedy vyplnění dotazníků jinou osobou za nepřítomného člena domácnosti).

V některých zemích je ovšem možné získat některé, zejména příjmové informace z registrů obyvatelstva či z administrativních zdrojů. Takové země aplikují odlišný způsob výběru. Náhodně vybírán je zpravidla jedinec a předmětem šetření je pak jeho domácnost. Údaje o složení domácnosti a další proměnné na úrovni domácnosti mohou být získány kombinací rozhovoru se členem domác-

---

3 Celkem 137 000 domácností včetně Norska a Islandu.

4 Výsledné velikosti vzorků v jednotlivých zemích v roce 2009 ukazuje tabulka 3.

5 Detailněji viz European Commission (2010c).

Tabulka 1. Způsob získání dat, všechny osoby (%), 2009

	Pouze rozhovor	Pouze z registru	Z registru i rozhovorem	Imputace
DK	-	-	100,0	-
FI	-	-	100,0	-
IE	8,6	-	91,4	-
IS	-	0,5	99,5	-
LV	-	-	98,8	1,2
NL	0,2	-	99,8	-
NO	-	1,6	98,4	-
SE	-	-	100,0	-
SI	-	63,4	36,6	-

Zdroj: EUSILC UDB 2009 – version 1 of March 2011. Vlastní výpočet podle RB250.

Poznámka: Ve Slovinsku jsou údaje za vybrané respondenty získány z registru i rozhovorem, zatímco za ostatní členy domácnosti jsou všechny zjišťované údaje doplněny z registru.

nosti a údajů z registrů. Příjmové a základní proměnné o jednotlivých členech domácnosti jsou získány z registrů. Většina takto získaných proměnných slouží ke konstrukci proměnných agregovaných za domácnost. Další specifické údaje o osobách (např. detailní pracovní charakteristiky, historie pracovní aktivity či informace o zdraví) však z registrů dostupné nejsou a musejí být zjištěny rozhovory s respondenty. Pro účely šetření však není požadováno, aby byly tyto údaje poskytovány za všechny členy domácnosti, pouze aby byl vzorek respondentů reprezentativní. Individuální údaje tak mohou být zjišťovány jen za jednoho vybraného člena domácnosti [více viz European Commission, 2011]. Tabulka 1 ukazuje země, kde jsou údaje zjišťovány z registrů. Využívání informací z registrů má podstatný vliv na kvalitu dat, zejména na příjmové proměnné, které jsou tak nutně mnohem přesnější (kapitola 4 pojednává detailněji o příjmových proměnných).

Jednotlivé země mohou podle svých podmínek volit mezi několika způsoby sběru dat: osobní rozhovor za pomoci papírového dotazníku (PAPI – paper and pen interviewing), osobní rozhovor za pomoci elektronického dotazníku (CAPI – computer-assisted personal interviewing), osobní telefonický rozhovor (CATI – computer-assisted telephone interviewing), případně zanechání dotazníků k samostatnému vyplnění respondenty či „proxy“ vyplnění.⁶ Tabulka 2 uvádí přehled způsobu sběru dat v jednotlivých zemích. Telefonický rozhovor uplatňují zejména ty země, které získávají příjmové údaje z registrů obyvatelstva. Každý způsob sběru dat má své výhody i nevýhody a může mít značný vliv na kvalitu a výsledky sbíraných dat. Novozélandská studie [Silverstone a Bell, 2010] na panelovém šetření v domácnostech HLFS ukazuje, že při osobním rozhovoru byla zaznamenaná nezaměstnanost o 2 % vyšší než při ostatních způsobech sběru dat.

6 Proxy vyplnění nelze aplikovat na subjektivní otázky, např. o respondentově zdraví.

Tabulka 2. Způsob sběru dat, EU-SILC 2009

	PAPI	CAPI	CATI	samovyplnění	proxy
AT	-	44,9	32,5	-	22,6
BE	-	87,1	-	-	12,9
BG	80,5	-	-	-	19,5
CY	0,1	78,9	-	-	21,0
CZ	67,3	17,8	-	0,0	14,9
DE	-	-	-	80,2	19,8
DK	-	-	47,4	3,6	49,0
EE	1,5	76,0	0,2	0,0	22,2
ES	-	55,6	4,5	-	39,9
FI	-	2,0	55,3	-	42,7
FR	-	72,5	-	-	27,5
GR	79,9	9,2	3,3	0,1	7,6
HU	88,9	-	-	-	11,1
IE	-	72,5	-	-	27,5
IS	-	-	100,0	-	-
IT	81,2	-	-	-	18,8
LT	59,1	-	26,5	0,3	14,1
LU	81,4	-	-	-	18,6
LV	5,2	44,8	28,4	0,1	21,5
MT	-	68,8	-	-	31,2
NL	-	-	98,5	-	1,5
NO	-	1,1	73,9	-	25,1
PL	81,5	-	-	-	18,5
PT	3,2	78,4	-	-	18,4
RO	86,4	-	-	-	13,6
SE	0,2	-	97,1	-	2,7
SI	-	35,8	40,0	-	24,2
SK	95,0	-	-	0,3	4,6
UK	-	89,7	-	-	10,3

Zdroj: EUSILC UDB 2009 – version 1 of March 2011. Vlastní výpočet podle RB260.

Významnou výhodou CAPI ve srovnání s PAPI je okamžité hlášení naprogramovaných logických kontrol a možnost opravy nekonzistentních odpovědí v přítomnosti respondenta. U PAPI jsou logické kontroly prováděny až posléze v nepřítomnosti respondenta. Ne vždy je tak možné rozpor v odpovědích odstranit či kontaktovat opětovně respondenta. Přínos CAPI je ještě větší při opakovaných návštěvách v dalších letech šetření, kdy může být tazatel upozorněn na nesoulad informací oproti předchozímu roku či na nepravděpodobné změny. Tyto kontroly výrazně zvyšují kvalitu longitudinálního datového souboru. ČSÚ usiluje o postupný přechod od PAPI k CAPI. V roce 2008 byl poprvé s částí domácností (rotační skupina domácností šetřená prvním rokem) veden rozhovor za pomoci počítače.

CATI je hojně využíváno zeměmi, které získávají základní informace u registru a rozhovorem zjišťují jen část informací. U panelových šetření obecně je častou praxí, že respondenti jsou poprvé dotazováni osobně tazatelem, zatímco při opětovném rozhovoru v dalších letech šetření probíhá rozhovor telefonicky.⁷ Obávanou hrozbou telefonických rozhovorů je pak ve srovnání s osobním rozhovorem tendence respondentů rozhovor urychlit a neuvádět všechny relevantní změny [viz např. Flaim a Hogue, 1985]. Nevýhody samovyplnění a proxy vyplnění jsou zcela zřejmé a tyto způsoby bývají v EU-SILC (s výjimkou Německa) využívány až jako poslední možnost.

2. Soubory evropských mikrodat EU-SILC

Mezinárodní mikrodata poskytovaná Eurostatem jsou rozdělena do čtyř souborů.⁸ Každý soubor obsahuje identifikační údaje – rok šetření, kód země a identifikační číslo osoby či domácnosti. Data jsou tak propojitelná a převoditelná mezi jednotlivými soubory. Průřezové a longitudinální soubory však mají odlišné identifikační údaje, proto propojitelné nejsou. Soubory obsahují následující proměnné:⁹

- **Registr domácností – D**

Zahrnuje základní údaje o domácnostech: region, rotační skupinu, stupeň urbanizace apod.

- **Registr osob – R**

Zahrnuje základní údaje o všech osobách, včetně osob mladších 16 let: demografické údaje, identifikace rodičů a partnera, informace o vzdělávání a péči o děti do 12 let atd.

- **Data za domácnost – H**

Obsahuje údaje o bydlení a jeho kvalitě, problémy s výdaji týkajícími se bydlení, vybavení domácnosti předměty dlouhodobého užívání a další informace o materiální deprivaci, některé subjektivní proměnné popisující sociální situaci a životní podmínky domácnosti a v neposlední řadě příjmové proměnné buď sbírané na úrovni domácností, nebo agregované (detailněji viz příloha).

- **Data za osoby (ve věku 16+) – P**

Zahrnují váhy osob, demografické údaje, identifikace rodičů a partnera, detailní informace o vzdělání, otázky o zdraví, pracovní charakteristiky, ekonomickou aktivitu současnou a v každém měsíci příjmového referenčního období, příjmové údaje (detailněji viz příloha).

---

⁷ V ČR např. Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS) využívá částečně telefonické rozhovory, nikoli však u respondentů šetřených prvním rokem.

⁸ Národní soubor mikrodat dostupný z ČSÚ je oproti tomu členěn jen do dvou souborů – za domácnosti a za jednotlivce.

⁹ Názvy proměnných jsou konstruovány podle názvu souboru a obsahové skupiny proměnných. Např. proměnná PLO30 je ze souboru P, data za osoby a ze skupiny proměnných týkajících se trhu práce (L – labour). Názvy příjmových proměnných (např. PY010G/PY010N) navíc indikují, zda je jedná o hrubé (G – gross) či čisté (N – net) hodnoty. Některé proměnné jsou obsaženy pouze v průřezovém souboru, některé pouze v longitudinálním (např. informace o rotační skupině).

V šetření se vyskytují různá referenční období, tj. časová období, ke kterým se vztahují jednotlivé otázky a proměnné. Pro většinu proměnných je referenčním obdobím současný stav, tj. doba šetření, kterou je v ČR přibližně únor až duben. Příjmové proměnné a pracovní aktivity vztažené k období příjmů jsou sbírány za tzv. příjmové referenční období, kterým je 12 měsíců, v naprosté většině zemí je to předchozí kalendářní rok (viz kapitola 4 o příjmových proměnných). Kromě těchto dvou základních referenčních období se v závislosti na povaze určitých proměnných vyskytují další referenční období: běžný týden (péče o děti do 12 let), posledních 12 měsíců (problémy se splátkami hypoték a jiných půjček, nenavštívení lékaře a zubaře), poslední 4 týdny (aktivní hledání zaměstnání), minulý týden (odpracování alespoň 1 hodiny) či od minulého rozhovoru (změna zaměstnání a její důvod, poslední změna ekonomické aktivity).

K šetření je každý rok připojen modul na specifické téma, podle zaměření otázek jsou proměnné připojeny buď k souboru H, či P. Témata modulů od roku 2005 byla postupně: mezigenerační přenos chudoby, sociální participace, bydlení, zadluženost domácností a využití bankovních služeb, materiální deprivace, alokace zdrojů v domácnostech a mezi partnery a posledním tématem roku 2011 byl mezigenerační přenos znevýhodnění, který je opakováním modulu z roku 2005 s marginálním rozšířením. V následujících letech se i některá další témata budou šetřit znovu: bydlení, well-being, sociální participace.

Průřezové soubory D, R a P obsahují váhy domácností/osob, s jejichž pomocí lze data kalibrovat na celou populaci. Průřezové váhy domácností (DB090) jsou přiřazeny každému členu domácnosti jako průřezové váhy osob v souboru R (RB050). Váhy RB050 jsou pak všem jednotlivcům, kteří vyplňovali dotazník za osoby, přiřazeny jako váhy osob v souboru P (PB040). Prakticky by se tak všechny tyto váhy měly shodovat. Přesto se váhy DB090 a RB050 liší v Norsku a rozdíl mezi vahami DB090 a RB050 je v části domácností patrný v sedmi zemích (BG, DE, ES, FR, GR, PL a PT).

Průřezový soubor P obsahuje ještě jiný typ vah – váhy pro vybrané respondenty (PB060). Tyto váhy se týkají zemí, které využívají registry a jednotkou výběru je jednotlivec. Váha je vždy vyplněna pouze u jednoho vybraného člena domácnosti. Jejich odvození se ale v jednotlivých zemích liší. V některých zemích (DK, FI, NO, SI) je váha určena tak, že odpovídá součtu vah PB040 všech členů domácnosti, v jiných zemích (IS, NL, SE) ovšem toto pravidlo ne vždy platí. Eurostat [European Commission, 2010c] uvádí, že rozdíly v postupu tvorby vah v jednotlivých zemích a jejich vliv na srovnatelnost výsledků je třeba detailněji analyzovat.

V longitudinálních souborech nalezneme stejné váhy pro domácnosti jako v průřezových (DB090), osobní váhy jsou ale jiné. Osobní váhy RB060 jsou vytvořeny samostatně v rámci každé rotační skupiny při jejím vstupu do šetření. V následujících letech jsou upraveny o vliv meziročního „attrition“ (úbytek respondentů v panelu). Při použití celého longitudinálního souboru, který obsahuje tři rotační skupiny (skupiny šetřené ve čtyřech, třech a dvou po sobě následujících letech), a vah RB060 by tedy data nebyla kalibrována na populaci,

ale na trojnásobek populace. Stejně jako v průřezovém souboru obsahuje longitudinální soubor P váhy za vybrané respondenty (PBO80), které uvádějí jen některé země.¹⁰

Národní statistické úřady mají povinnost naplnit cílové proměnné požadované Eurostatem. Některé proměnné jsou však konstruovány z více otázek, takže výsledný mezinárodní datový soubor není identický s národními dotazníky. U některých otázek, zejména týkajících se materiální deprivace či otázek subjektivního rázu, Eurostat doporučuje znění otázek či jejich pořadí.¹¹ U způsobu naplnění dalších, zejména příjmových proměnných mají jednotlivé země určitou volnost, danou také odlišnými daňovými, sociálními a legislativními systémy zemí.

Kromě cílových proměnných poskytovaných národními statistickými institucemi obsahují evropské soubory mikrodát další proměnné odvozené a doplněné Eurostatem. Mezi národním datovým souborem a mezinárodním souborem z Eurostatu tak mohou existovat značné odlišnosti. Mezi tyto proměnné v souboru H za domácnosti patří např. pracovní intenzita (HXO20), velikost domácnosti (HXO40), ekvivalizovaná velikost domácnosti (HXO50), typ domácnosti (HXO60), ukazatel chudoby (HXO80) či ekvivalizovaný disponibilní příjem domácnosti (HXO90). Tyto proměnné jsou konstruovány zejména za účelem zjednodušení práce s daty uživateli. Některé z těchto odvozených proměnných ale nemusejí vyhovovat potřebám uživatelů. Například proměnná HXO60 – Typ domácnosti – rozděluje domácnosti na jednotlivce, dva dospělé bez dětí s oběma dospělými pod 65 let/alespoň jedním dospělým 65+, ostatní domácnosti bez dětí, domácnost jednoho rodiče, dva dospělé s jedním dítětem/dvěma/třemi a více dětmi, ostatní domácnosti s dětmi a ostatní domácnosti. Podle evropské definice typu domácnosti tak může být např. domácnost dvou dospělých s jedním dítětem tvořena třígenerační rodinou stejně jako rodinou dvou rodičů s dítětem. Rodina prarodiče s dítětem by nebylo možné rozpoznat, neboť v datech nalezneme pouze identifikační čísla rodičů a partnera.

Národní soubor mikrodát poskytovaný ČSÚ oproti tomu poskytuje členění domácností na čisté (pouze partnerská dvojice s ekonomicky závislými dětmi/bez nich nebo jeden rodič) a smíšené (kromě partnerské dvojice s dětmi/bez nich nebo jednoho rodiče je v domácnosti ještě další člen), úplné (dva rodiče) a neúplné (jeden rodič), nerodinné domácnosti a domácnosti jednotlivců. V datech také nalezneme proměnnou popisující všechny rodinné vztahy k osobě

---

10 RBO60 se shoduje s PBO50. Od roku 2007 byly také zavedeny longitudinální váhy RBO62 (pro rotační skupinu, která je v šetření dva roky), RBO63 (pro rotační skupinu, která je v šetření tři roky) a RBO64 (prozatím nepovinné uváděné váhy pro rotační skupinu, která je v šetření čtyři roky). Detailní popis metodologie tvorby vah viz např. European Commission [2011].

11 Mezi takové otázky patří například „nejnižší měsíční příjem, se kterým by domácnost vyšla“. Navrhované znění: „In your opinion, what is the very lowest net monthly income that your household would have to have in order to make ends meet, that is to pay its usual necessary expenses? Please answer in relation to the present circumstances of your household, and what you consider as usual necessary expenses (to make ends meet).“

v čele domácnosti, včetně vztahu prarodič – vnuče. Český soubor mikrodat dat tak poskytuje vhodnější typologii domácností pro analýzy partnerských dvojic, rodičů žijících bez partnera, víceneračních domácností či prarodičů žijících s vnučaty, které jsou v současné empirii časté [viz např. Baker a Mutchler 2010, či Wang a Marcotte 2007].

Některé často používané proměnné je možné v evropské verzi mikrodat snáze či obtížněji odvodit. Například počet dětí v různých věkových kategoriích lze odvodit ze souboru R pomocí čtvrtletí a roku narození a identifikačního čísla domácnosti. Národní soubor mikrodat takové proměnné poskytuje uživatelům dat přímo, uvádí počet nezaopatřených dětí ve věkových kategoriích 0–2, 3–5, 6–9, 10–15, 16 a více a také počet dětí ve věku do 12 let.

Metodika a obsah šetření EU-SILC se neustále vyvíjí a upravuje. Metodické změny zásadního charakteru se odehrály mezi rokem 2008 a 2009. Většina změn se týká proměnných o ekonomické aktivitě. Kódování proměnné současné ekonomické aktivity PLO30 bylo rozšířeno a nová proměnná je nazvána PLO31. V nejnovějších datech 2009 tak všechny země uvádějí novou proměnnou PLO31 a pět zemí obě verze (BE, ES, IE, SE a UK). Také proměnné udávající počet měsíců různých druhů ekonomické aktivity během příjmového referenčního období byly nahrazeny novými proměnnými (změny v rámci proměnných PLO70 až PLO90). S těmito změnami je svázáno i nahrazení proměnných PL210A až PL210L, které zachycují ekonomickou aktivitu respondentů za každý z 12 měsíců příjmového referenčního období. Nepopiratelným zlepšením je sjednocení kódů proměnných PLO31 a PL211A–PL211L tak, že všechny proměnné zachycující ekonomickou aktivitu, ať už v současném, či příjmovém referenčním období, obsahují od roku 2009 shodné varianty odpovědí [European Commission, 2011]. Předchozí proměnné PLO30 a PL210A–PL210L měly sice shodně devět možných kódů, ty ale představovaly odlišné varianty [European Commission, 2010b]. Při analýze časové řady jakkoli zahrnující ekonomickou aktivitu respondentů je proto třeba dbát na odlišnost kódování proměnných.

S vývojem metodiky a obsahu EU-SILC jsou také spojeny určité nedokonalosti v dokumentaci poskytované Eurostatem uživatelům mikrodat. Za zmínku stojí vcelku důležité proměnné týkající se vzdělání – současné vzdělávání (PEO20) a nejvyšší dokončené vzdělání (PEO40), které jsou kódovány podle mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 1997 [European Commission, 2011]. Nesoulad dokumentace Eurostatu a skutečných dat v souboru P za osoby tkví v tom, že zatímco dokumentace počínaje rokem 2008 poukazuje na možné kódy 0 až 6 [European Commission, 2010 a 2011], kde kód 6 znamená druhý stupeň terciárního vzdělání, u kódů těchto proměnných je z důvodu anonymizace dat stanoveno maximum 5. Podobně výše zmiňované odvozené proměnné „HX“ v souborech mikrodat poskytovaných Eurostatem obsaženy jsou, jejich popis a vysvětlení v dokumentaci poskytované uživatelům ale od roku 2008 chybí [viz European Commission 2010b a 2011].

3. Příjmové proměnné v EU-SILC

Šetření EU-SILC se díky svému rozsahu a harmonizaci stává nejdůležitějším zdrojem statistik příjmových nerovností, chudoby a blahobytu v Evropě. Ačkoli kromě příjmových ukazatelů nerovnosti a chudoby se do popředí zájmu dostávají také ukazatele materiální deprivace [European Commission, 2010d] odvozené z šetření EU-SILC, příjmové proměnné stále zůstávají stěžejním zdrojem analýz životních podmínek osob a domácností. Současné empirické komparativní studie stále častěji využívají EU-SILC jak ke sledování změn v čase v rámci jedné země, tak i rozdílů mezi zeměmi. I přes vysoký stupeň harmonizace příjmových proměnných v EU-SILC je při komparativních studiích potřeba brát v potaz metodologické odlišnosti mezi jednotlivými zeměmi, stejně jako některé změny během vývoje šetření, které mohou ovlivnit vypovídací schopnost zjištěných výsledků.

Příjmové proměnné v šetření EU-SILC jsou spojeny s několika obtížemi pro uživatele dat. Šetření obsahuje roční příjmy, které jsou v naprosté většině zemí časově opožděné vůči charakteristikám práce, příjmová referenční období se v některých zemích liší, některé proměnné obsahují záporné hodnoty, některé příjmy jsou uvedeny čisté, jiné hrubé, země se různě vypořádávají s chybějícími hodnotami či konverzí hrubých/čistých příjmů. Těmito problémy se zabývá tato podkapitola.

Příjmové proměnné jsou ideální k analýze ročních příjmů, obtíže vznikají při zkoumání měsíčních příjmů či dokonce hodinových mezd. Průměrnou měsíční mzdu lze odvodit podle počtu měsíců zaměstnanosti. Proměnné PL210A až PL210L uvádějí hlavní ekonomickou aktivitu za každý měsíc příjmového referenčního období, tedy za předchozí kalendářní rok (ve většině zemí, výjimky viz níže).¹² Následné odvození hodinové mzdy už tak spolehlivé není, neboť obvyklý počet odpracovaných hodin týdně se vztahuje k současnému referenčnímu období. Uvedené hodiny tedy nemusí odpovídat zaměstnání, ve kterém respondent dostával mzdu v předchozím kalendářním roce.¹³

Z hlediska účelu šetření EU-SILC je zásadní zejména příjmové referenční období, které zahrnuje 12 měsíců. Může být tvořeno fixními 12 měsíci (např. kalendářní rok či zdaňovací období) nebo klouzavými 12 měsíci (12 měsíců předcházejících datu šetření). Jednotlivé země si mohou zvolit mezi těmito dvěma variantami, přičemž každá z nich má svá pro a proti.

Hlavní výhodou fixního referenčního období je, že informace získané od všech respondentů se vztahují ke stejnému období. Pro respondenty může být snazší vztahovat příjmy k minulému kalendářnímu roku, mohou tak například

---

12 Od roku 2009 jsou tyto proměnné nahrazeny proměnnými PL211A až PL211L se změnou v kódování kategorií.

13 Určitou pomocí může být proměnná PL160, která sděluje, zda respondent od minulého roku změnil zaměstnání. U těchto respondentů roční příjem zcela jistě nekoresponduje s uvedeným počtem odpracovaných hodin. Vyřazení těchto respondentů z analýzy však nemusí být statisticky korektní, neboť osoby častěji měnící zaměstnání se svými charakteristikami mohou systematicky lišit od zbytku populace.

Tabulka 3. Velikost vzorku a doba šetření, EU-SILC 2009

	Velikost vzorku				Čtvrtletí šetření (%)				
	domácností všech osob	osob 16+	1/09	2/09	3/09	4/09	1/10		
AT-Rakousko	5878	13610	11062	-	61,4	37,3	1,3	-	
BE-Belgie	6135	14721	11767	-	87,7	6,3	6,0	-	
BG-Bulharsko	5608	15047	13150	-	96,8	3,2	-	-	
CY-Kypr	3145	9283	7557	16,3	81,9	1,7	-	-	
CZ-Česká republika	9911	23302	19765	60,9	39,1	-	-	-	
DE-Německo	13087	28368	23832	-	36,6	63,4	-	-	
DK-Dánsko	5866	15025	11813	33,0	67,0	-	-	-	
EE-Estonsko	4965	13542	11308	47,2	52,8	-	-	-	
ES-Španělsko	13360	36865	30836	22,4	76,9	0,7	-	-	
FI-Finsko	10137	25157	20106	75,2	24,8	-	-	-	
FR-Francie	10603	25611	20232	-	100,0	0,0	-	-	
GR-Řecko	7036	18035	15045	-	100,0	-	-	-	
HU-Maďarsko	9912	25053	20973	50,2	49,8	-	-	-	
IE-Irsko	5183	12641	9902	24,4	25,0	25,6	23,2	1,9	
IS-Island	2903	8545	6521	97,9	2,1	-	-	-	
IT-Itálie	20492	51196	43111	0,1	0,0	2,8	97,1	-	
LT-Litva	5132	12852	11214	-	54,8	45,2	-	-	
LU-Lucembursko	4249	11406	8625	46,1	42,3	11,6	0,1	-	
LV-Lotyšsko	5797	14403	12207	5,2	78,2	16,6	-	-	
MT-Malta	3646	10213	8485	-	-	74,7	25,3	-	
NL-Nizozemsko	9728	23687	18254	-	27,8	72,2	-	-	
NO-Norsko	5430	13855	10620	80,2	14,5	5,3	-	-	
PL-Polsko	13224	38541	31674	-	100,0	-	-	-	
PT-Portugalsko	4961	13013	11101	-	59,6	40,4	-	-	
RO-Rumunsko	7745	18703	16282	-	100,0	-	-	-	
SE-Švédsko	7544	18441	14866	6,2	15,4	34,9	43,6	-	
SI-Slovensko	9282	29576	25386	85,1	14,9	-	-	-	
SK-Slovensko	5264	16137	13821	-	100,0	-	-	-	
UK-Velká Británie	8362	19380	15630	25,0	24,6	25,9	23,5	1,0	

Zdroj: EUSILC UDB 2009 – version 1 of March 2011. Vlastní výpočet podle HB050 a HB060.

využit daňových podkladů, což nepochybně vede k vyšší kvalitě získaných dat. Na druhou stranu zde dochází k časovému odstupu od doby šetření, což snižuje možnost využití dat, neboť většina nepřímých proměnných se vztahuje k datu šetření (např. charakteristiky současného zaměstnání).

Předností volby klouzavého příjmového referenčního období je tedy jeho úzká návaznost na proměnné vztahující se k současnému období. Nevýhodou pak je odlišné příjmové referenční období nejen mezi zeměmi, ale i u jednotlivých respondentů v rámci jedné země. Neodmyslitelným nedostatkem této varianty je fakt, že informace o daních za klouzavé období mohou být nepřesné, protože mohou být vztažené k jinému časovému období.

Většina zemí zvolila za příjmové referenční období předchozí kalendářní rok. Irsko využívá klouzavou variantu a provádí šetření rovnoměrně během celého roku. Velká Británie používá poněkud odlišný model. Roční příjem je kompilován na základě příjmu předchozího měsíce a nepravidelných příjmů. Uvedené příjmové proměnné pak nejlépe odpovídají příjmovému referenčnímu období 12 měsíců, jehož středem je doba šetření. Jelikož šetření je rovnoměrně rozloženo do celého roku, lze za příjmové referenční období považovat současný kalendářní rok (oproti předchozímu kalendářnímu roku ve většině ostatních zemí).

Velikost vzorků a období šetření v roce 2009 ukazuje tabulka 3, kde je patrný větší či menší odstup doby šetření od kalendářního roku 2008, který byl příjmovým referenčním obdobím ve všech zemích vyjma Irska a Velké Británie.

Příjmové proměnné jsou uvedeny v eurech. Směnný kurz je určen Eurostatem a je součástí datových souborů H (HX010) a P (PX010). Přibližně od roku 2010 Eurostat doplňuje dokumentaci pro uživatele dat o tabulku s PPP a směnným kurzem za každou zemi a období od roku 2005.

Jednotlivé příjmové proměnné mohly být uvedeny hrubé nebo čisté, docházelo tak k odlišnostem v uvedených variantách příjmů mezi jednotlivými zeměmi. Od roku 2007 je však již povinné uvádět hrubé hodnoty všech příjmových proměnných, v některých zemích tedy nyní chybějí čisté hodnoty. V roce 2005 chyběly čisté varianty příjmů ze zaměstnání PY010N/G a příjmů z podnikání PY050N/G v osmi zemích (DK, FI, HU, IS, NL, NO, SK a v České republice chyběl čistý příjem z podnikání PY050N), zatímco hrubé varianty chyběly v pěti zemích (ES, GR, IT, LV a PT). V roce 2007, po zavedení povinnosti uvádět hrubé varianty příjmů, chyběly čisté varianty už u 10 zemí. Časová řada hrubých variant tedy u pěti zemí začíná až rokem 2007, navíc ale dvě země (DE a UK) ukončily řadu čistých variant a začaly uvádět pouze hrubé varianty. Tato metodologická výjimka v prvních letech šetření tedy znemožňuje některá srovnání v čase [viz také Jäntti 2007].

Tabulka 4 na následující straně ukazuje průměrné (nevážené) hrubé i čisté vybrané příjmové proměnné za domácnosti a osoby v jednotlivých zemích. V případě sociálních dávek, které ve většině zemí nepodléhají dani z příjmu, zatímco v některých mezi zdanitelné příjmy patří, nelze bez detailní znalosti daňového a sociálního systému jednotlivých zemí určit, zda konkrétní proměnná v dané zemi je či není zdanitelná. Například dávky související s rodinou a dětmi

Tabulka 4. Výbrané příjmové proměnné za domácnost a jednotlivce, průměr (EU-SILC 2009)

	HY010		HY020		HY050		HY140		HY145N		PY010		PY050N	
	N	G	N	G	N	G	N	G	N	G	N	G	N	G
AT	4855*	35387*	1846	1846	-	12758*	-	12758*	-185*	10294	14911	1620*	1620*	2314*
BE	44983*	34040*	1296	1315	-	10492*	-	10492*	-	10122	15008	1281*	1281*	1681*
BG	6180	5452	72	72	644	644	644	644	-	1275	1698	229	229	261
CY	39802	35519*	883	883	-	3772	-	3772	-	26144	10088	25416	25416	1942
CZ	14951	12708*	309	309	2155	2155	2155	2155	-	3574	4527	-	-	801
DE	43333	32500*	1066	1066	-	10282*	-	10282*	-	-	14775	-	-	1554
DK	75150*	47930*	-	1098	-	26213*	-	26213*	-	-	27919	-	-	1302*
EE	13592*	11561*	448	504	-	1951*	-	1951*	-146*	3605	4426	69*	69*	94*
ES	30035	25824*	102	103	-	3974*	-	3974*	-252*	7035	8466	662*	662*	885*
FI	55158	40695*	-	1320*	-	13977	-	13977	-	-	16647	-	-	3648
FR	47877	39069*	1033	1038	-	8438*	-	8438*	2002*	11035	13465	1108	1108	1394
GR	29030*	21996*	230	248	-	6549*	-	6549*	662	4579	6256	2168*	2168*	2969*
HU	11172*	8708*	-	542	-	2328	-	2328	-	-	3026	-	-	366*
IE	49615	41688*	2831	2831	7730*	7730*	7730*	7730*	-256*	11061	14340	2002	2002	2515
IS	69211	50983*	-	1104	-	17330*	-	17330*	-	-	21577	-	-	811
IT	41827*	31429*	304	304	-	10059*	-	10059*	-280*	6432	8868	3124*	3124*	4525*
LT	11309	9657*	181	203	-	1597	-	1597	56*	2642	3325	272*	272*	285
LU	79811*	61679*	4272	4356	-	17221*	-	17221*	-188*	19149	24915	1967*	1967*	2601*
LV	12254	9981*	297	297	2124	2124*	2124*	2124*	-	3397	4372	178*	178*	194*
MT	22722	19299*	-	339	-	3392	-	3392	-	-	5869	-	-	1118*
NL	61544*	39871*	-	660	-	2114*	-	2114*	-	-	22128*	-	-	2169*
NO	86460*	63622*	-	2109	-	22723	-	22723	-	-	30147	-	-	2753*
PL	13557	10546*	192	199	3010	2901*	2901*	2901*	-109*	2488	3357	429	429	601
PT	21584	17495	195	195	-	3881	-	3881	151*	4174	5454	790	790	1087
RO	4981*	4113*	81	81	817*	817*	817*	817*	0*	992	1354	152*	152*	165*
SE	52685*	37784*	1245	1395	14236	14236	14236	14236	-	13241	18225	561*	561*	812*
SI	34140	26145*	772	913	7808*	7808*	7808*	7808*	-132*	6094	8698	652	652	767
SK	14107	12109*	-	282	-	1951	-	1951	-	-	3643	-	-	449*
UK	39301	30107*	-	985	-	7841	-	7841	-	-	12749	-	-	1984*

Zdroj: EU-SILC UDB 2009 – version 1 of March 2011. Poznámky: Průměr za celý vzorek. * vyskytují se záporné hodnoty.

(HY050N/G) jsou přibližně ve dvou třetinách zemí uvedeny v hrubé i čisté variantě a v některých případech se výrazně liší (Švédsko a Slovinsko). V českých datech nalezneme obě varianty, u nezdanitelných sociálních dávek jsou tak hrubé i čisté hodnoty shodné.

U daně z příjmu a sociálního pojištění za domácnost (HY140N/G) lze také uvést pouze povinnou hrubou variantu, pouze necelá třetina zemí uvádí i čistou variantu. Ačkoli u této proměnné se zdá rozlišení na hrubou a čistou variantu poněkud bezpředmětné, v Polsku se hodnoty přesto liší. Rozdíl je zde způsoben daňovými nedoplatky a přeplatky (HY145N), takže $HY140N + HY145N = HY140G$. Na druhou stranu některé země (Irsko a Slovinsko) uvádějí shodné hrubé a čisté daně a sociální pojištění a přesto uvádějí nenulové nedoplatky/přeplatky. Toto naznačuje odlišné pochopení obsahu proměnných a jistou nekonzistenci mezi zeměmi. Na úrovni jednotlivců proměnná uvádějící daň a sociální pojištění neexistuje, musela by se odvodit z rozdílu hrubých a čistých příjmů, což tedy nelze u všech zemí.

Tabulka 4 navíc ukazuje, u kterých proměnných se v jednotlivých zemích vyskytují u domácností či jednotlivců záporné příjmové hodnoty. Zatímco u příjmů ze závislé činnosti (PY010) se záporné hodnoty vyskytují výjimečně (Nizozemsko), ztrátu z podnikání (PY050) povolují téměř dvě třetiny zemí. Negativními příjmy z podnikání se zabývá také studie Eurostatu [European Commission, 2010a], která na základě dat EU-SILC 2007 poukazuje na vliv těchto metodologických odlišností na přesnost a komparabilitu dat. Nejčastěji se negativní příjmy z podnikání vyskytují ve Švédsku (22,9 % z nenulových hodnot), Norsku (20,9 %), Nizozemsku (15,5 %) a Dánsku (11,5 %). V ostatních zemích se negativní hodnoty vyskytují v méně než 6 % ze všech uvedených nenulových hodnot. Při pohledu na tabulku 1 je patrné, že všechny země s nejčastějším výskytem negativních hodnot získávají příjmové proměnné z registrů. Důsledkem tedy může být nižší srovnatelnost výsledků mezi skupinou zemí používajících registry a ostatními zeměmi.¹⁴

Negativní hodnoty se vyskytují také u celkových hrubých příjmů domácností (HY010) a celkového disponibilního příjmu domácností (HY020). U těchto proměnných je problematický také výskyt nulových hodnot. Podle Eurostatu [European Commission, 2010a] je výskyt nekladných hodnoty obecně velmi malý (v žádné zemi nepřekročil podíl domácností s nekladným celkovým hrubým či disponibilním příjmem 1 %). Výskyt nekladných hodnot je mírně vyšší u disponibilního než u hrubého příjmu domácností. Nicméně i nízký výskyt nekladných hodnot je problematický, neboť disponibilní příjem často slouží jako měřítko blahobytu domácností a je z něj odvozeno mnoho ukazatelů chudoby a příjmové nerovnosti, které lze s nekladnými hodnotami stěží zkonstruovat. Také odvození ekvivalizovaného příjmu domácností (tedy příjmu přizpůsobeného výnosům z rozsahu) pro záporné hodnoty pozbývá význam.

---

14 Srovnatelnost příjmových proměnných získaných z registrů a z rozhovorů se zabývá Jäntti (2007). Jeho studie na finských datech získaných oběma způsoby ukazuje, že příjmy získané z rozhovorů mají tendenci dosahovat nižších hodnot než příjmy získané z registrů.

Při analýze příjmů domácností je důležité vědět, z jakého důvodu jsou příjmové hodnoty záporné. Celkový hrubý příjem domácnosti (HY010) může nabývat záporných hodnot, pokud ztráta z podnikání převyší ostatní příjmy domácností. Odečteme-li ale příjmy z podnikání všech členů domácností, v některých zemích v případě některých domácností přesto negativní celkový hrubý příjem domácnosti přetrvává. Toto je případ zejména Dánska, kde jsou tyto negativní hodnoty způsobeny zápornými příjmy domácností z úroků, dividend a kapitálových investic (HY090G). Dánsko je zemí, která k získání příjmových proměnných využívá registry a kde 99,8 % domácností mělo nenulové příjmy HY090G. Pro srovnání v České republice uvedlo tyto příjmy jen 14,2 % domácností. Mezi zeměmi existují v tomto podílu značné rozdíly, dané zejména rozdílným způsobem sběru dat – v zemích s registry jsou zaznamenány i malé částky, zatímco v ostatních zemích jsou zaznamenány pouze vyšší částky [viz také European Commission, 2010c]. To naznačuje skutečnost, že tato kategorie příjmů je českými respondenty často opomíjena a proměnná tedy pravděpodobně podhodnocena. Ačkoli velká část uvedených hodnot představuje malé částky a zkreslení této složky příjmů může být zanedbatelné, obecnou otázkou zůstává, do jaké míry je srovnatelnost celkových příjmů domácností ovlivněna podhodnocením jiných proměnných, zejména ve srovnání zemí bez registrů se zeměmi využívajícími registry.

Na výjimečnou frekvenci výskytu negativních hodnot HY090 v Dánsku upozorňují i studie Eurostatu [European Commission, 2010a, 2010c]. Více než polovinu uvedených nenulových hodnot tvoří hodnoty negativní. Eurostat v obou studiích na základě dat EU-SILC 2007 ale uvádí, že podíl této složky příjmu na celkovém příjmu domácností se v Dánsku od ostatních zemí příliš neliší a že velká část negativních hodnot je tvořena malými částkami. Eurostat shrnuje, že tento konceptuální rozdíl by nemusel mít vliv na složení celkového příjmu domácností.

Celkový disponibilní příjem domácností (HY020) je odvozen od celkového hrubého příjmu domácností (HY010). Celkový hrubý příjem je očištěn nejen o daně z příjmu a sociální příspěvky (HY120G) a daně z majetku (HY140G), ale je také snížen o pravidelné transfery jiným domácnostem (HY130G). Transfery jiným domácnostem jsou jedinou výdajovou položkou, která je zahrnuta v disponibilním příjmu domácností, ostatní pravidelné výdaje domácností uvažovány nejsou. Tato položka nemůže být zjišťována z registrů, její srovnatelnost mezi zeměmi může být tedy ovlivněna pouze způsobem kladení otázek v jednotlivých zemích. Výskyt uvedených pozitivních hodnot je obecně méně častý a mezi zeměmi nejsou markantní rozdíly. V ČR uvedlo transfery jiným domácnostem 9,2 % domácností, např. v Dánsku pouze 4,4 %.

Na tomto místě je vhodné zmínit odlišnosti mezi evropskými soubory EU-SILC poskytovanými Eurostatem a národními datovými soubory poskytovanými ČSÚ. Národní datové soubory poskytované ČSÚ obecně pojímají příjmové proměnné detailněji. V českém souboru jsou např. příjmy z hlavního a vedlejšího zaměstnání uvedeny samostatně a členění sociálních příjmů za domácnost je podrobnější. Nejpodstatnější rozdíl spočívá právě v proměnných celkových pří-

Tabulka 5. Čisté příjmy domácností (Kč), ČR, Životní podmínky 2008 a EU-SILC 2008

	Průměr	Medián	Minimum	Giniho koeficient	Domácnosti pod hranicí chudoby (%)
ŽP 2008					
Čistý příjem	320 642	275 001	5000	0,328	8,0
EU-SILC 2008					
Disponibilní příjem (HY020)*	316 380	270 198	0	0,331	8,2
Čistý příjem (HY020 + HY130N)	318 461	272 520	0	0,330	8,5

Zdroj: Životní podmínky 2008, EUSILC UDB 2008 – version 3 of March 2011. Vlastní výpočty.

Poznámka: * Nulová hodnota se vyskytuje v jednom případě. HY020 je uváděna v eurech. Pro získání hodnot v Kč byl použit směnný kurz uvedený v datech EU-SILC 2008 (HX010 = 27,766). Výsledky jsou vážené na celou populaci.

jmů domácností. Evropské a české celkové příjmy domácností se liší v zahrnutí či naopak nezahrnutí určitých druhů příjmů a vydání. Statistiky příjmů domácností pocházející z evropských proměnných se nemusejí shodovat s výsledky z českých souborů. Podle českého pojetí se do příjmů domácností zahrnují též přijaté jednorázové peněžní transfery, nikoli pouze pravidelné. Česká metodika naopak nebere v úvahu výše vydaných peněžních transferů mimo domácnost a ani zaplacenou daň z nemovitosti, které se podle evropské metodiky z příjmů domácností odečítají.

Odlišnosti výsledků čistých příjmů domácností získaných z evropského a národního souboru 2008 jsou patrné z tabulky 5. Příjmy z českých a evropských dat se liší také terminologicky. Evropský příjem HY020 je disponibilním příjmem proto, že je snížen o pravidelně vydávané transfery jiným domácnostem. Po přičtení těchto transferů (poslední řádek tabulky 5) lze obě varianty příjmů považovat za čisté, neboť evropský příjem už nezahrnuje žádné výdaje, ale pouze příjmy očištěné o daně a sociální příspěvky. Původní český čistý příjem se od evropského disponibilního liší v průměru o 4 tisíce Kč, po úpravě se oba čisté příjmy liší jen o 2 tisíce Kč. Zbývající rozdíl v čistých příjmech domácností uvedených v tabulce 5 je způsoben zahrnutím jednorázových peněžních transferů od jiných domácností a také neodečtením daně z nemovitosti v české variantě (daň z nemovitosti činí v průměrně 300 Kč na domácnost a vyplnilo ji 60 % domácností).¹⁵ Na příjmovou nerovnost měřenou Giniho koeficientem odlišnost v měření příjmů zásadní vliv nemá. Podíl domácností, jejichž ekvivalizovaný příjem nedosahuje 60 % mediánu tohoto příjmu, je však při použití české varianty čistých příjmů domácností nižší. Z toho lze usuzovat, že jednorázové přijímané

15 Jednorázové a pravidelné transfery přijaté či vydané jiným domácnostem v národním souboru dat nejsou odlišitelné.

Tabulka 6. Způsob sběru dat PY010G, EU-SILC 2009

	Čistý (po odečtení daně a soc. pojiš.)	Hrubý po odečtení daně	Hrubý po odečtení soc. pojiš.	Hrubý	Není známo
AT	-	-	-	100,0	-
BE	-	-	-	100,0	-
BG	-	-	-	100,0	-
CY	1,7	-	-	98,2	0,1
CZ	54,2	-	-	45,8	-
DE	-	-	-	100,0	-
DK	-	-	-	100,0	-
EE	94,1	-	-	4,9	1,1
ES	49,5	-	-	50,5	-
FI	-	-	-	100,0	-
FR	-	-	100,0	-	-
GR	100,0	-	-	-	-
HU	-	-	-	100,0	-
IE	-	-	-	100,0	-
IS	-	-	-	100,0	-
IT	100,0	-	-	-	-
LT	32,0	-	-	65,6	2,4
LU	-	-	-	100,0	-
LV	100,0	-	-	-	-
MT	-	-	-	100,0	-
NL	-	-	-	100,0	-
NO	-	-	-	100,0	-
PL	100,0	-	-	-	-
PT	56,7	-	19,1	24,1	-
RO	100,0	-	-	-	-
SE	-	-	100,0	-	-
SI	-	-	-	100,0	-
SK	-	100,0	-	-	-
UK	-	-	-	100,0	-

Zdroj: EUSILC UDB 2009 – version 1, March 2011. Vlastní výpočet podle PY010G_F.

peněžní transfery mohou být důležitým finančním zdrojem některých domácností ohrožených chudobou.

Dalším problémem, který může mít vliv na mezinárodní srovnatelnost příjmových proměnných, je způsob imputace chybějících proměnných. V datech je u každé proměnné uvedeno, jaká varianta příjmů byla od respondenta či z registru získána. V ČR mají respondenti volnost uvést hrubý či čistý příjem (případně obojí) a ČSÚ pak provádí konverzi příjmů z čistých na hrubé a naopak. Jak ukazuje tabulka 6, čistý příjem ze zaměstnání uvedlo 54,2 % českých respondentů,

Tabulka 7. Regresní analýza: vliv imputace na měsíční (ln) PY010G, EU-SILC 2009

	imputace	std. error	p-value	R2
CZ	0,055	0,008	0,000	0,435
ES	-0,032	0,009	0,000	0,428
LT	-0,193	0,016	0,000	0,399
PT	0,128	0,016	0,000	0,558

Zdroj: EUSILC UDB 2009 – version 1 of March 2011. Vlastní výpočet.

Poznámky: Měsíční PY010G je odvozen podle počtu měsíců, ve kterých byl respondent zaměstnán. Kontrolní proměnné zahrnuté v regresní analýze jsou: dummy pohlaví, dummy pro sekundární a terciární vzdělání, počet odpracovaných let a jejich kvadrát (pro ČR není v roce datech EU-SILC 2009 uvedena proměnná PL200 – počet odpracovaných let, je tedy použita proxy proměnná věk – počet let vzdělávání – 6), dvě dummy proměnné pro velikost firmy, dummy pro smlouvu na dobu neurčitou, dummy pro vedoucí pozici, dummy pro větší města (resp. město s více než 50 tisíci obyvatel a hustotou osídlení více než 500 obyvatel na km2) a devět dummy pro druh zaměstnání podle ISCO.

z něhož pak ČSÚ dopočítal hrubý příjem ze zaměstnání. Hrubou částku uvedlo 45,8 % českých respondentů.

Většina zemí, které sbírají příjmové proměnné z registrů, získává přímo hrubé hodnoty. Výjimkou je Lotyšsko, které získává čisté příjmy, a Švédsko, které získává příjmy „nehrubé“, resp. hrubé příjmy po odečtení sociálního pojištění. Z ostatních zemí zhruba stejná část sbírá hodnoty hrubé a stejná část hodnoty „nehrubé“. Čtyři země (ČR, ES, LT a PT) získávají data v různé podobě, a část příjmů tak musejí konvertovat z „nehrubých“ hodnot na hrubé. Konverze čistých/hrubých hodnot ovšem může data zkreslovat. Přestože ČSÚ do svých dotazníků přidává mnoho otázek právě za účelem konverze příjmů (např. uplatnění odečitatelných položek, slevy na dani, od roku 2006 do roku 2008 společné zdanění manželů, podávání daňového příznání atd.), má konverze příjmů nutně nedostatky (např. některé zdanitelné příjmy jsou uváděny na úrovni domácnosti, a nelze tak určit člena domácnosti, který příjem příznává).

Metodologií konverze čistých a hrubých příjmů v šetřeních v domácnostech se zabývá mnoho studií [např. Immervoll a O'Donoghue, 2001]. Betti, Donatiello a Verma [2011] popisují mikrosimulační model SM2 (Siena Microsimulation Model), který byl vytvořen i s ohledy na požadavky šetření EU-SILC. Model SM2 je aplikován na konverzi příjmů v Řecku a Itálii, ale jeho logikou se ve vlastním modelu inspirovalo také Portugalsko [Rodrigues, 2007] a Španělsko. Ostatní země aplikují vlastní modely konverze, které mohou vést k systematickým mezinárodním rozdílům příjmových proměnných. Eurostat [European Commission, 2010a] upozorňuje na potřebu zhodnocení vlivu odlišných způsobů konverze čistých a hrubých příjmů v jednotlivých zemích na srovnatelnost dat a na nutnost prozkoumání, jak se postupy jednotlivých zemí shodují s principy SM2.

Tabulka 7 uvádí výsledky regresní analýzy ve čtyřech zemích, které konvertují pouze část příjmů ze závislé činnosti. Vysvětlovanou proměnnou je logaritmus

měsíčního hrubého příjmu ze závislé činnosti (PYO10G). Stěžejní vysvětlující proměnnou je *imputace*, dummy proměnná, která je rovna 1, pokud sebraná hodnota příjmu nepředstavovala hrubý příjem ze zaměstnání, a 0, pokud respondent uvedl přímo hrubý příjem. Ve všech čtyřech zemích je vliv konverze příjmu na výši příjmu statisticky signifikantní. Sledované země se však neshodují ve směru zkreslení. Výsledky pro Španělsko a Litvu naznačují podhodnocení imputovaných hrubých příjmů ze zaměstnání s výraznějším zkreslením v Litvě. Naopak ČR a Portugalsko konverzí příjmů hrubé mzdy nadhodnocuje, větší vliv se ukázal v Portugalsku. U ostatních zemí nelze analýzu provést. Podle výsledků z tabulky 7 lze ale předpokládat, že v zemích, kde statistické instituce nezískávají přímo hrubé příjmy, dochází k určitému zkreslení příjmů jedním či druhým směrem. Sjednocení postupu konverze čistých a hrubých příjmů na evropské úrovni by podle výsledků této studie mohlo výrazně přispět ke srovnatelnosti příjmových proměnných.

4. Shrnutí

EU-SILC je rozsáhlé šetření, jehož data mohou být využita pro široké vědecké účely. Studie, které primární data z šetření EU-SILC využívají, se často zabývají příjmovým rozdělením a příjmovými a mzdovými nerovnostmi, příjmovou chudobou, materiální deprivací a podobně. Šetření se účastní 29 evropských zemí a jeho příprava a zpracování jsou harmonizovány Eurostatem, data jsou tedy vhodným zdrojem k mezinárodním komparacím. I přes snahu Eurostatu o harmonizaci dat však mezi zeměmi existují menší či větší rozdíly v metodice i jejich zpracování. Tato studie se zabývá nejvýraznějšími odlišnostmi mezi zeměmi, zejména ve spojení s příjmovými proměnnými.

Hlavní problémy mezinárodní komparace dat EU-SILC vznikají již při způsobu jejich sběru. Devět zemí získává příjmové proměnné z registrů obyvatelstva či z administrativních zdrojů. Takto získané proměnné jsou pak nevyhnutelně přesnější než hodnoty získané z rozhovorů s respondenty. U některých složek příjmu, jako například příjmy domácností z úroků, dividend a kapitálových investic, je tak markantní rozdíl v podílu domácností, které tyto příjmy uvedou. Registry poskytují tyto údaje v naprosté většině domácností, zatímco během rozhovorů domácnosti tyto příjmové složky často neuvodou či podhodnotí. Ačkoli zaznamenané částky jsou v případě této konkrétní proměnné většinou malé a vliv na mezinárodní komparabilitu příjmů patrně minoritní, svědčí to o systematické rozdílnosti v příjmových proměnných mezi skupinou zemí využívajících registry a ostatními zeměmi, které příjmové údaje získávají rozhovory s respondenty.

Země mají také různý přístup k uvádění záporných či nulových hodnot. U celkového hrubého příjmu domácností povoluje záporné hodnoty skoro polovina zemí, u celkového disponibilního příjmu téměř všechny země. U těchto proměnných je problematický také výskyt nulových hodnot, neboť z celkového (disponibilního) příjmu domácností se odvozuje řada ukazatelů nerovnosti a chudoby, které se zápornými a nulovými hodnotami jednoduše nepočítají. Míra chudoby například spoléhá na ekvivalizovaný příjem domácností, přičemž samotné upravení příjmů o vliv úspor z rozsahu u záporných příjmů z definice

nedává smysl. Ačkoli výskyt nekladných hodnot může být ovlivněn národními podmínkami, značnou roli patrně hraje způsob sběru dat a jejich zpracování v jednotlivých zemích.

Konverze čistých příjmů na hrubé a naopak je dalším problémem, který má negativní vliv na srovnatelnost příjmových proměnných. Tato studie ukazuje na čtyřech zemích, které získávají od respondentů různé varianty příjmů ze zaměstnání, že konverze mezd z čistých na hrubé příjmy zkresluje, a to různým směrem – v České republice a Portugalsku konverze hrubé mzdy nadhodnocuje, ve Španělsku a Litvě naopak podhodnocuje. Lze tak předpokládat, že konverze příjmů vede ke zkreslení ve většině zemí, které příjmy převádějí z čistých na hrubé, ovšem rozsah zkreslení a jeho směr zůstává nejasný.

Evropské šetření EU-SILC tak má ještě mnoho prostoru ke zvýšení komparability příjmů. Eurostat [European Commission, 2011a] zmiňuje nutnost analýzy srovnatelnosti jednotlivých složek příjmů, zejména příjmů z podnikání s důrazem na způsob sběru údajů, zhodnocení vlivu konverze čistých příjmů na hrubé a její metody v jednotlivých zemích, analýzy odlehklých pozorování a výskytu záporných a nulových hodnot v příjmových proměnných, prozkoumání postupu vytváření vah a jejich vlivu na srovnatelnost výsledků a v neposlední řadě uvádí také potřebu zkoumat vliv rozdílů ve struktuře šetření mezi zeměmi s registry a bez registrů.

Od vzniku šetření EU-SILC se ve spolupráci s Eurostatem konají konference s příspěvky a analýzami národních statistických úřadů a uživatelů dat. V roce 2006 se konala konference a metodologický workshop „Comparative EU-Statistics on Income and Living Conditions: Issues and Challenges“ (6.–8. 11., Helsinky), organizované Eurostatem a finským statistickým úřadem. O čtyři roky později následovala další mezinárodní konference věnovaná metodologii, analýzám a výzkumu spojeným s šetřením EU-SILC („2010 International Conference on Comparative EU Statistics on Income and Living Conditions, 25.–26. 3., Varšava), organizovaná Eurostatem a skupinou výzkumníků z 18 evropských institucí (Net-SILC). Cílem těchto konferencí je prezentovat problémy spojené s metodologií šetření, komparativní výzkumy či analýzy kvality dat a mezinárodní srovnatelnosti výsledků.

Německý institut GESIS ve spolupráci s Eurostatem organizuje od roku 2009 mezinárodní konferenci pro uživatele dat EU-SILC a EU-LFS („The European User Conference for EU-LFS and EU-SILC“, 5.–6. 3. 2009 a 31. 3.–1. 4. 2011, Mannheim). Mezi témata konference patří například pracovní migrace, chudoba, materiální deprivace, příjmová nerovnost či genderové rozdíly na trhu práce. Cílem konference je poskytnout uživatelům dat možnost sdílet navzájem své zkušenosti, diskutovat své výzkumy a obsahové či metodologické otázky, poznat, jak se evropské statistiky provádějí a vyvíjejí, ale také poskytnout zpětnou vazbu statistickým institucím. Zkušenosti výzkumníků a jejich výsledky v různých oblastech pomáhají lépe porozumět primárním datovým souborům, jejich omezením spojeným zejména s mezinárodní komparabilitou dat a úskalím, která jsou s jejich používáním spojena.

Mnoho rozdílů mezi zeměmi vzniká odlišnými podmínkami a způsobem sběru dat, důležitý je ovšem i postup při zpracování dat. Tyto rozdíly výrazně narušují mezinárodní srovnatelnost výsledků EU-SILC. Srovnatelnost výsledků šetření se může zvýšit díky větší standardizaci postupů v evropských zemích – téma, kterým se Eurostat intenzivně zabývá.

Literatura a použité zdroje:

- Baker, L. A. a Mutchler, J. E. 2010. Poverty and Material Hardship in Grandparent-Headed Households. *Journal of Marriage & Family*, 72 (4), pp. 947–962.
- Betti, G., Donatiello, G. a Verma, V. 2011. The Siena Microsimulation Model (SM2) for Net-Gross Conversion of EU-SILC Income Variables. *International Journal of Microsimulation*, 4(1), pp. 35–53.
- Český statistický úřad. 2010. *Příjmy a životní podmínky domácností v roce 2009*. Praha : Český statistický úřad.
- Duncan, G., Kalton, G., Kasprzyk, D. a Singh, M. P. (eds.). 1989. *Panel Surveys*. New York : John Wiley.
- European Commission. 2007. *Description of SILC User Database Variables: Cross-sectional and Longitudinal*. Version 2005.4 from 15-09-07. Dokument poskytovaný uživatelům dat EU-SILC.
- European Commission. 2008. *Description of SILC User Database Variables: Cross-sectional and Longitudinal*. Version 2006.1 from 01-03-08. Dokument poskytovaný uživatelům dat EU-SILC.
- European Commission. 2009. *Description of SILC User Database Variables: Cross-sectional and Longitudinal*. Version 2007.1 from 01-03-09. Dokument poskytovaný uživatelům dat EU-SILC.
- European Commission. 2010a. *An Assessment of Survey Errors in EU-SILC*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISSN 1977-0375.
- European Commission. 2010b. *Description of Target Variables: Cross-sectional and Longitudinal, 2008 operation (Version January 2010)*. Dokument poskytovaný uživatelům dat EU-SILC.
- European Commission. 2010c. *Income and living conditions in Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-79-16351-7.
- European Commission. 2010d. *Income Poverty and Material Deprivation in European Countries*. Methodologies and Working Papers. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- European Commission. 2011. *Description of Target Variables: Cross-sectional and Longitudinal, 2009 operation*. Dokument poskytovaný uživatelům dat EU-SILC.
- Flaim, P. O. a Hogue, C. R. (1985). Measuring Labor Force Flows: A Special Conference Examines the Problems. *Monthly Labor Review*, 108 (7), pp. 7–17.
- Immervoll, H. a O'Donoghue, C. 2001. „Imputation of Gross Amounts from Net Incomes in Households Surveys. An Application of Euromod.“ Euromod Working Paper No. EM1/01.
- Jäntti, M. 2007. „The EU-SILC in Comparative Income Distribution Research: Design and Definitions in International Perspective“, in „Comparative EU Statistics on Income and Living Conditions: Issues and Challenges.“ Proceedings of the EUSILC

- conference, Helsinki, 6–8 November 2006.
- Lynn, P. (ed.). 2009. *Methodology of Longitudinal Surveys*. Chichester : Wiley.
- Nolan, B., Marx, I. a Salverda, W. 2011. „Comparable Indicators of Inequality Across Countries.“ Amsterdam, AIAS, GINI Position Paper 1, version 1.
- Rodrigues, C. F. 2007. „Income in EU-SILC – Net/Gross Techniques for Building and Using EU-SILC Databases“, in „Comparative EU Statistics on Income and Living Conditions: Issues and Challenges.“ Proceedings of the EUSILC conference, Helsinki, 6-8 November 2006.
- Silverstone, B., a Bell, W. 2010. „Labour Market Flows in New Zealand: Some Questions and Some Answers.“ Článek prezentovaný na 51st Conference of the New Zealand Association of Economists. Auckland: 30 June – 2 July.
- Verma, V. 2007. „Issues in Data Quality and Comparability in EU-SILC“, in „Comparative EU Statistics on Income and Living Conditions: Issues and Challenges.“ Proceedings of the EUSILC conference, Helsinki, 6–8 November 2006.
- Wang, Y. a Marcotte, D. E. 2007. Golden Years? The Labor Market Effects of Caring for Grandchildren. *Journal of Marriage & Family*, 69 (5), pp. 1283–1296.

Příloha na následující straně.

Tabulka A.1.Přehled příjmových proměnných 2009

Domácnosti:

HY010	Celkový hrubý příjem domácnosti
HY020	Celkový disponibilní příjem domácnosti
HY022	Celkový disponibilní příjem domácnosti před sociálními transfery kromě starobních a vdovských/vdoveckých důchodů
HY023	Celkový disponibilní příjem domácnosti před sociálními transfery včetně starobních a vdovských/vdoveckých důchodů
HY025	Inflační faktor nevyšetřeni v rámci domácnosti (<i>slouží k vyrovnání celkových příjmů domácností v případě, že některý její člen nebyl vyšetřen a jeho příjmy tak nejsou zahrnuty v celk. příjmech domácnosti</i>)
HY030G/N	Imputované nájemné, hrubá/čistá hodnota (<i>povinné od r. 2007</i>)
HY040G/N	Příjem z pronájmu nemovitosti nebo půdy, hrubá/čistá hodnota
HY050G/N	Příspěvky na děti a rodinu, hrubá/čistá hodnota
HY060G/N	Sociální vyloučení – dávky nezahrnuté jinde, hrubá/čistá hodnota
HY070G/N	Příspěvky na bydlení, hrubá/čistá hodnota
HY080G/N	Pravidelné obdržené peněžní transfery mezi domácnostmi, hrubá/čistá h.
HY081G/N	Obdržené alimenty (povinné + dobrovolné), hrubá/čistá h. (<i>od r. 2008</i>)
HY090G/N	Úroky, dividendy, zisk z kapitálových investic, hrubá/čistá hodnota
HY100G/N	Splátky úroků hypotéky, hrubá/čistá hodnota
HY110G/N	Příjem osob mladších 16 let, hrubá/čistá hodnota
HY120G/N	Pravidelná daň z majetku, hrubá/čistá hodnota
HY130G/N	Pravidelné vydané peněžní transfery mezi domác., hrubá/čistá hodnota
HY131G/N	Vydané alimenty (povinné + dobrovolné), hrubá/čistá h. (<i>od r. 2008</i>)
HY140G/N	Daň z příjmu a sociální pojištění, hrubá/čistá hodnota
HY145N	Nedoplatky/přeplatky daní, čistá hodnota

Osoby:

PY010G/N	Peněžní příjem ze závislé činnosti, hrubá/čistá hodnota
PY020G/N	Nepeněžní příjem ze závislé činnosti, hrubá/čistá hodnota
PY030G	Příspěvky zaměstnavatele na sociální pojištění, hrubá h. (<i>od r. 2007</i>)
PY031G	Nepovinné příspěvky zaměstnavatele na sociální pojištění, hrubá hodnota (<i>od r. 2007</i>)
PY035G/N	Příspěvky na penzijní připojištění, hrubá/čistá hodnota
PY050G/N	Zisk/ztráta z podnikání, hrubá/čistá hodnota
PY070G/N	Hodnota statků z vlastního hospodářství nebo podniku, hrubá/čistá h.
PY080G/N	Důchod z penzijního připojištění, hrubá/čistá hodnota
PY090G/N	Dávky v nezaměstnanosti, hrubá/čistá hodnota
PY100G/N	Starobní důchod, hrubá/čistá hodnota
PY110G/N	Vdovský/vdovecký, sirotčí důchod, hrubá/čistá hodnota
PY120G/N	Nemocenské dávky, hrubá/čistá hodnota
PY130G/N	Invalidní důchod, hrubá/čistá hodnota
PY140G/N	Příspěvky na vzdělání, hrubá/čistá hodnota
PY200G	Hrubý měsíční příjem ze závislé činnosti (<i>pouze v zemích, které EU-SILC používají k výpočtu Gender Pay Gapu</i>)

Zdroj: European Commission (2011).

Poznámka: Všechny proměnné (kromě PY200G) uvádějí roční částky (v eurech).